

Ceacht 7

An Ghaeilge thart timpeall orainn

Aim:

Go spreagar na daltaí le bheith eolach faoin tábhacht a bhaineann le teangacha agus an t-aitheantas ba chóir a thabhairt do chearta teanga daoine eile.

Go mbeadh na daltaí in ann nasc a dhéanamh idir an méid atá foghlamtha acu go dtí seo agus úsáid na Gaeilge ina dtimpeallacht féin.

Torthaí Foghlama: Beidh na daltaí in ann Acht na dTeangacha Oifigiúla a fheiceáil ag feidhmiú ó lá go lá.

Riachtanais don Rang:

- Pinn dhaite agus páipéar bán do na daltaí.
- Póstaer mór maidir le comharthaíocht le crochadh sa seomra ranga. Tá an póstaer seo sa bhosca don mhúinteoir agus tá sé le fáil sa leabhrán seo freisin.
- Póstaer mór maidir le stáiseanóireacht le crochadh sa seomra ranga. Tá an póstaer seo sa bhosca don mhúinteoir agus tá sé le fáil sa leabhrán seo freisin.
- Bileog Oibre le fótachóipeáil ag an múinteoir do gach dalta. Tá an Bileog Oibre ar fáil sa leabhrán seo.
- Cártaí le tabhairt do gach grúpa. Tá na cártaí ar fáil sa leabhrán seo.
- Clár dubh nó clár bán don mhúinteoir.

Tús an Ranga:

1. Scríobh an treoir seo a leanas ar an gclár dubh nó bán maidir le stáiseanóireacht agus comharthaíocht.

Seo an treoir do chomhlachtaí poiblí faoi Acht na dTeangacha Oifigiúla maidir le stáiseanóireacht agus comharthaíocht:

- Beidh an téacs i nGaeilge ar dtús.
- Beidh an téacs i nGaeilge chomh feiceálach leis an téacs i mBéarla.
- Ní bheidh na litreacha sa téacs i nGaeilge níos lú ó thaobh méide de ná na litreacha sa téacs i mBéarla.
- Ní dhéanfar focal i nGaeilge a ghiorrú mura bhfuil an focal Béarla giorraithe freisin.
- Caithfidh an litriú a bheith i gceart.
- Is féidir leis an téacs a bheith i nGaeilge amháin ach ní féidir leis an téacs a bheith i mBéarla amháin.
- Cuirfidh an téacs i nGaeilge an fhaisnéis céanna in iúl is a chuireann an téacs i mBéarla. Seachas an treoir thuas a scríobh ar an gclár dubh nó bán, d'fhéadfadh an múinteoir an treoir a mhíniú trí na póstaer a thaispeáint do na daltaí.

Forbairt an Ranga:

2. Tabhair amach an Bhileog Oibre do na daltaí agus abair leo na botúin a aimsiú.
3. Ceartaigh na botúin in éineacht leis na daltaí.
4. Cuir na daltaí i ngrúpaí agus abair leo go bhfuil orthu stáiseanóireacht nó comharthaíocht a dhearadh a bheadh feiliúnach do chomhlachtaí poiblí ar leith. Caithfidh siad cloí leis an treoir a tugadh dóibh ag tús an ranga faoi Acht na dTeangacha Oifigiúla.
5. Tabhair cárta do gach grúpa ar a bhfuil eolas faoi chomhlachtaí poiblí ar leith a gcaithfidh siad stáiseanóireacht nó comharthaíocht a dhearadh dóibh. Tá sonraí tugtha sa leabhrán seo maidir le comhlachtaí poiblí ar leith ach d'fhéadfadh an múinteoir samplaí de chomhlachtaí poiblí áitiúla a úsáid, mar shampla an t-ospidéal, an Coiste Gairmoideachais, an t-údarás áitiúil, stáisiún an Gharda Síochána, an leabharlann, Teach na Cúirte nó d'fhéadfadh na daltaí stáiseanóireacht nó comharthaíocht a dhearadh don scoil.

Deireadh an Ranga:

6. Cuir obair na ndaltaí ar taispeánt ar an mballa sa seomra ranga taobh leis na póstaer maidir le comharthaíocht agus stáiseanóireacht.

Nótaí don Mhúinteoir:

Tá an Ghaeilge á labhairt anseo le thart ar 2,000 bliain. Is teanga náisiúnta na hÉireann í agus tá sí i gcroí lár ár bhféiniúlachta. Ar nós gach teanga eile, is cuid luachmhar í d'oidhreacht dhomhanda ach dála go leor teangacha neamhfhorleathana eile, tá stádas leochaileach aici.

Tugadh Acht na dTeangacha Oifigiúla i bhfeidhm chun a chinntiú go mbeidh seirbhísí i nGaeilge ar fáil níos forleithne, go mbeidh caighdeán níos airde ag baint leo agus go mbeidh an Ghaeilge níos feiceálaí.

Is le comhlachtaí poiblí amháin a bhaineann Acht na dTeangacha Oifigiúla. Níl aon bhaint ag an Acht le comhlachtaí príobháideacha.

Ciallaíonn sé seo go gcaithfidh comhlachtaí poiblí cloí le hAcht na dTeangacha Oifigiúla. Déanann Oifig an Choimisinéara Teanga monatóireacht orthu le cinntiú go bhfuil siad ag cloí leis an Acht.

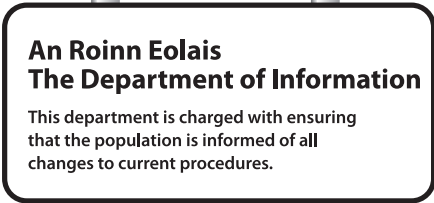

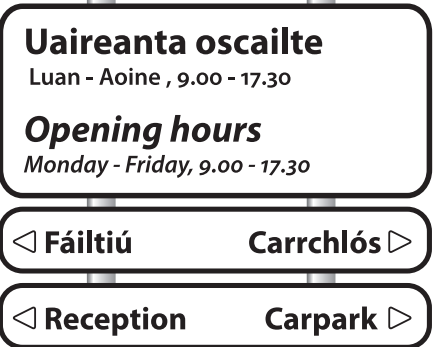
Tagann tuairim is 650 comhlacht poiblí faoin Acht, ina measc na ranna rialtais, na húdaráis áitiúla, na hinstitiúidí tríú leibhéal, na Coistí Gairmoideachais, an Garda Síochána agus Feidhmeannacht na Seirbhíse Sláinte.

Tá rialacha ar leith faoi Acht na dTeangacha Oifigiúla maidir le stáiseanóireacht agus comharthaíocht. Is é an chúis atá leis seo ná le cinntiú go bhfuil an Ghaeilge in úsáid go feiceálach ag comhlachtaí poiblí ina gcuid stáiseanóireachta agus comharthaíochta.

Bileog Oibre do Ceacht 7

An bhfuil na comharthaí seo ceart nó mícheart?

Cuir ✓ sa bhosca má tá an comhartha ceart agus ✗ má tá sé mícheart.

1		2	
	☐		☐
3		4	
	☐		☐
5		6	
	☐		☐
7		8	
	☐		☐

Freagraí don Bhileog Oibre ar leathanach 43

1. Ceart - Tá an téacs i nGaeilge ann ar dtús; tá sé chomh feiceálach, chomh sofheicthe agus chomh hinléite leis an téacs i mBéarla agus cuireann sé an fhaisnéis chéanna in iúl.
2. Mícheart - Tá focal sa téacs i nGaeilge giorraithe agus níl bhfuil an focal sin giorraithe sa téacs i mBéarla. (Comh. scríofa in ionad Comhairle)
3. Mícheart - Ní chuireann an téacs i nGaeilge an fhaisnéis chéanna in iúl is a chuireann an téacs i mBéarla.
4. Mícheart – Is féidir leis an téacs a bheith i nGaeilge amháin ach ní féidir leis an téacs a bheith i mBéarla amháin.
5. Ceart – Is féidir leis an téacs a bheith i nGaeilge amháin.
6. Mícheart – Litríú mícheart (Bealach Éalaithe ba chóir a bheith scríofa in ionad Bealach Éalite).
7. Mícheart – Níl an téacs i nGaeilge chomh feiceálach, chomh sofheicthe agus chomh hinléite céanna leis an téacs i mBéarla.
8. Ceart - Tá an téacs i nGaeilge ann ar dtús; tá sé chomh feiceálach, chomh sofheicthe agus chomh hinléite leis an téacs i mBéarla agus cuireann sé an fhaisnéis chéanna in iúl.

Cártaí do CEAcht 7

Ba chóir don mhúinteoir na cártaí seo a ghearradh agus cárta amháin i nGaeilge agus i mBéarla a thabhairt do gach grúpa sa chaoi is gur féidir leo stáiseanóireacht agus comharthaíocht a dhearadh atá oiriúnach don chomhlacht poiblí atá liostaithe ar an gcárta.

<p>Cléireach na Dála Tithe an Oireachtais Teach Laighean Baile Átha Cliath 2</p>	<p>The Clerk of the Dáil Houses of the Oireachtas Leinster House Dublin 2</p>
<p>Oifig an Ombudsman do Leanaí Teach na Mílaoise 52-56 Sráid na Trá Móire Baile Átha Cliath 1</p>	<p>Ombudsman for Children's Office Millennium House 52-56 Great Strand Street Dublin 1</p>
<p>Raidió Teilifís Éireann Domhnach Broc Baile Átha Cliath 4</p>	<p>Raidió Teilifís Éireann Donnybrook Dublin 4</p>
<p>An Bainisteoir Contae Comhairle Contae na Gaillimhe Áras an Chontae Cnoc na Radharc Gaillimh</p>	<p>The County Manager Galway County Council County Buildings Prospect Hill Galway</p>
<p>An Phríomh-Oifig Staidrimh Bóthar na Sceiche Airde Corcaigh</p>	<p>Central Statistics Office Skehard Road Cork</p>
<p>Institiúid Teicneolaíochta Bhaile Átha Luain Bóthar Bhaile Átha Cliath Baile Átha Luain Co. na hIarmhí</p>	<p>Athlone Institute of Technology Dublin Road Athlone Co. Westmeath</p>
<p>Ollscoil na hÉireann, Maigh Nuad Maigh Nuad Co. Chill Dara</p>	<p>National University of Ireland, Maynooth Maynooth Co. Kildare</p>

RIALACHA COMHARTHAÍOCHTA

Ceacht **7**
Lesson

FAOI ACHT NA dTEANGACHA OIFIGIÚLA

Uaireanta oscailte
Luan-Aoine, 9.00-17.30

Opening hours
Monday-Friday, 9.00-17.30

◀ Fáiltiú Carrchlós ▶

◀ Reception Carpark ▶

An téacs i nGaeilge chomh mór leis an mBéarla

An t-eolas céanna i nGaeilge agus i mBéarla

An téacs i nGaeilge amháin

Uaireanta oscailte
Luan-Aoine, 9.00-17.30

◀ Fáiltiú Carrchlós ▶

An Ghaeilge ar dtús

An Ghaeilge ar a laghad chomh sofheicthe leis an mBéarla

AN ROINN AIRGEADAIS
DEPARTMENT OF FINANCE

Níl an Ghaeilge chomh sofheicthe leis an mBéarla

Níl an Ghaeilge ann ar dtús

DEPARTMENT OF FINANCE
AN ROINN AIRGEADAIS

Níl an téacs i nGaeilge chomh mór leis an téacs i mBéarla

Ionad Athchúrsála
RECYCLING CENTRE

Carrchlós do Chuariteoirí
VISITOR PARKING

Litriú mícheart
"Bealach Éalaithe" ba chóir a bheith ann

BEALACH ÉALITE
Cosc ar Pháirceáil sa lá nó istoíche

EMERGENCY EXIT
No Parking day or night

RIALACHA STÁISEANÓIREACHTA

FAOI ACHT NA dTEANGACHA OIFIGIÚLA

Ceacht 7
Lesson 7

Comhairle Contae Thiobraid Árann Thuaidh
North Tipperary County Council

Oifigí Cathartha, Bóthar Luimnigh, An tAonach, Contae Thiobraid Árann.
Civic Offices, Limerick Road, Nenagh, Co. Tipperary.

Ainm an chomhlachta phoiblí tugtha go dátheangach

An Ghaeilge ar dtús

An Ghaeilge chomh feiceálach leis an mBéarla

An téacs i nGaeilge chomh mór leis an mBéarla

Le dea-mhéin
with compliments

Comhairle Contae Thiobraid Árann Thuaidh
North Tipperary County Council

Oifigí Cathartha, Bóthar Luimnigh, An tAonach,
Co. Thiobraid Árann.
Civic Offices, Limerick Road, Nenagh, Co. Tipperary.

Fón: Telephone: 067-44500
Gréasán Web: www.tipperarynorth.ie
Leathanach Aertel: Aertel Page: 622

Facs: Fax: 067-33134

Fón/Phone: 067-44500
Facs/Fax: 067-33134
Gréasán/Web: www.tipperarynorth.ie

'ag obair leis an bpobal' *'working with the community'*

An t-eolas céanna i nGaeilge agus i mBéarla

Mana dátheangach nó i nGaeilge amháin